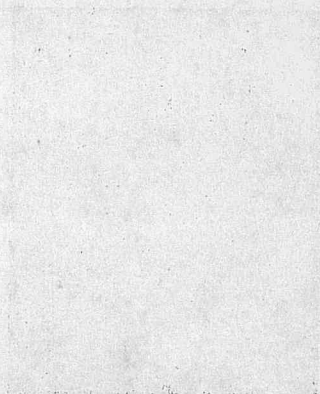

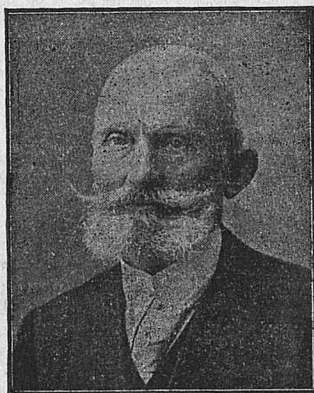
ALL RIGHTS RESERVED

81395

D.R. ANDREJ PAVLICA:

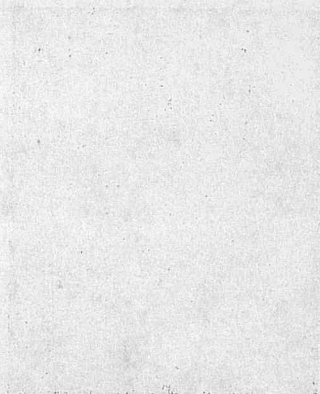
GOSPOD LUKA

Odlik. tisk. podjetje L. Lukežič, Gorica.

ALL RIGHTS RESERVED

D.R. ANDREJ PAVLICA:

GOSPOD LUKA
IN
NJEGOVA POTA

PRO ECCLESIA ET PONTIFICE

Odlik. tisk. podjetje L. Lukežič, Gorica.
1927.

81395

Št. 1157/27

Natis se dovoljuje.
KNEZONADŠKOFIJSKI ORDINARIAT.

V Gorici, dne 28. aprila 1927.

✠ **FRANCIŠEK BORJA**
knez-nadškof.

81395

1948 000/17

M 19/1948

Naroča se pri pisatelju v Gorici, Ponte Isonzo 28. - Cena 2 L. - Čisti dobiček je namenjen Slovenskemu sirotišču. Sprejemajo se preplačila, kar prav toplo priporočamo. Kdor bi knjige ne maral sprejeti, naj jo vrne.

Predgovor.

Kdo ga ni poznal večnega beráča, sitneža in neodjenljivega agitatorja? To je bil mož, ki nam ga je sam Bog poslal v pomoč o pravem času, ko je na Goriškem začelo krščansko-socialno delovanje. Zato pa naj začnem te skromne zapiske o njem s srčnim vzklikom: Večna luč naj ti sveti, gospod Luka, zlata, požrtvovavna duša!

Ti zapiski se mi zde najboljša in najprimernejša pridiga za naš leni, sebični in izprijeni čas. Današnji svet se čedalje bolj pogreza v materializem, ljudje hočejo le športe, veselice in zlete, hočejo le bogateti in uživati. Pozabljena je beseda Kristusova: »Blagor ubogim v duhu!« Radovoljno uboštvo in samozatajevanje se zdi današnjemu svetu neumnost.

Ali so pa ljudje srečni in zadovoljni? Sedaj izkušajo, kako grenek je sad te izprijenosti, kako je vse to prazno in nevredno. Želeli so si pozemeljskega kraljestva in njegovih dobrot, izgubili pa so božje kraljestvo z vsemi nadnaravnimi tolažbami in neminljivimi dobrotami.

Treba je sedaj z besedo in z zgledom učiti ljudi, da prava sreča in zadovoljnost ni v uživanju tega sveta, ni v veseljačenju, ampak v samo-

zatajevanju in v žrtvah za Boga in bližnjega. V delu in trudu za Boga in bližnjega se kaže veličina pa tudi neminljiva sreča vsakega človeka.

Nazaj h krščanskim višinam, nazaj h krščanskim vzorom! Naj bi ta skromni spis kaj malega pripomogel, da bi začeli iskati **novih potov**, ki bi bili uravnani po sv. evangeliju!

Ti zapiski o pridnem in požrtvovavnem bojevniku božjem kažejo pot, po katerem moramo hoditi, ako hočemo doseči prerod človeštva. Delovanje tega preprostega bojevnika božjega se je neprestano sukalo v nadnaravnih višinah krščanske požrtvovavnosti in krščanske ljubezni.

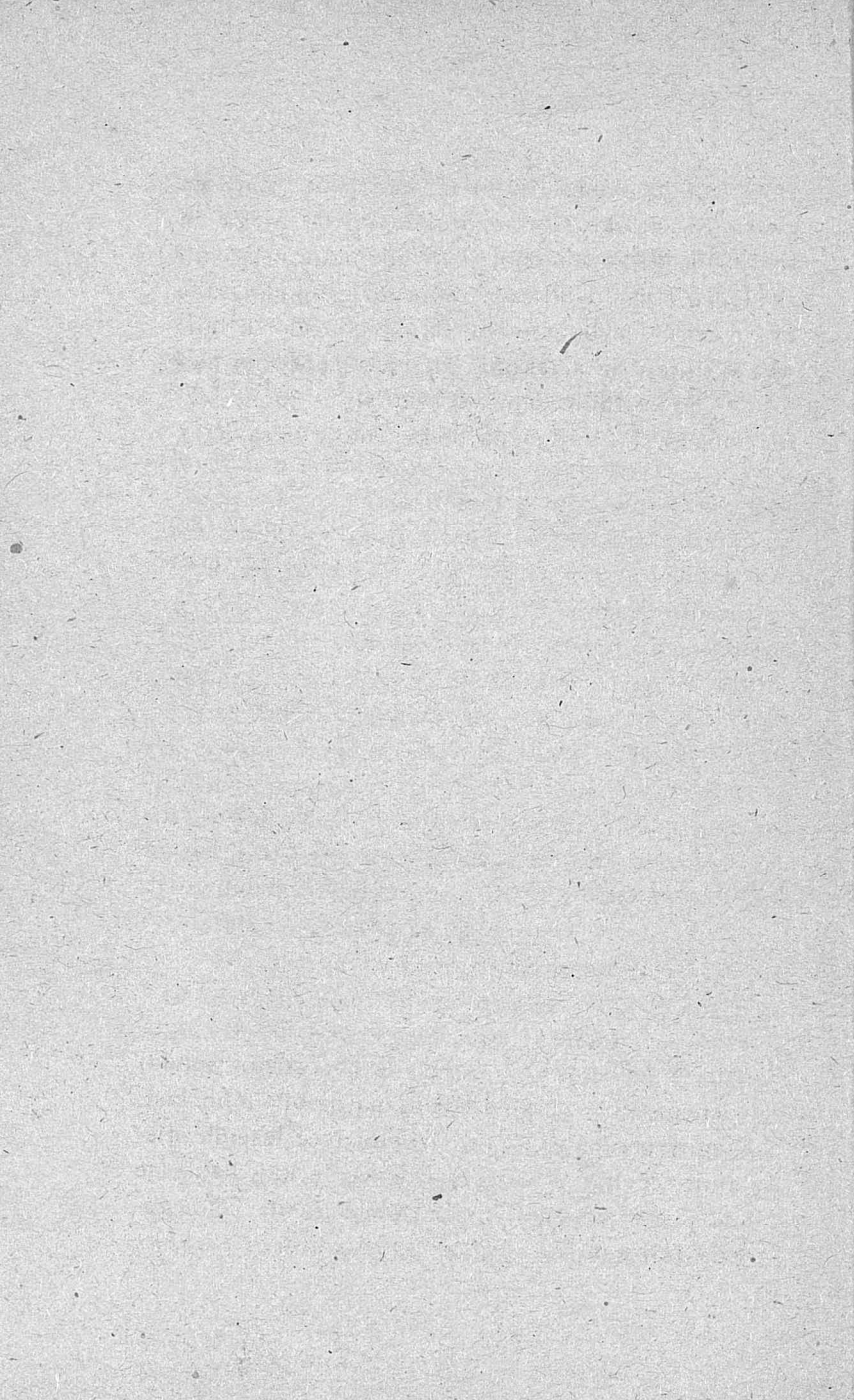
V naši izprijeni dobi je mnogo mož in mladeničev, mnogo žená in deklet, ki srčno želijo, naj bi krščanstvo zmagalo v javnem in zasebnem življenju. Radi bi tudi pomagali, pa ne vedo kako. Mnogokrat jih zadržujejo oziri, bojé se sramote itd. Vsem tem naj ta knjiga pokaže **nova pota**, po katerih naj hodijo, ako hočejo resnično pomagati za zmago dobre stvari nad novodobno lenobo in izprijenostjo.

Ta knjiga ni navaden životopis. Zato ne iščite v njej časovnega sporeda. V njej so žive slike iz delovanja pravega Izraelca t. j. bojevniká božjega in praktična navodila za življenje. G. Luka je z menoj deloval, je z menoj doživljal žalostne in vesele dni. Razen nekaterih malih dogodbic, ki jih navajam v poduk in ki se ne morejo več izpričati, se je ž njim vse natančno tako godilo, kakor pripovedujem. Po-

znal sem ga dobro, ljubil in spoštoval. Zato pa pišem te zapiske s srčno ljubeznijo do njega in tovarišev, ki so z menoj delovali in se žrtvovali za dobro stvar. Ljubezen moja do gospoda Luke in tovarišev je bila tolika, da so mi celo očitali: »Vi občujete le s takimi, za nas pa se ne menite!« To očitaje sem večkrat slišal in ni bilo neresnično. Ta knjiga pa bodi v moje opravičilo.

I.

Gospod Luka in njegova pota.

»Hvaljen Jezus!«

S temi besedami je stopil nekega dne 1. 1895. gospod Luka predme v duhovnišču stolne cerkve v Gorici.

»Vaš g. brat Dr. Josip me je poslal, naj bi vi uredili prihodnjo številko »Primorskega lista«.

»Kdo ste vi?« vprašam veselo smehljajočega se gospoda.

»Moje ime je Luka Dugar«.

Pred seboj sem imel moža, ki ga je bil človek vesel. O njem bi smeli po pravici reči, kar je Kristus rekel o apostolu Natanaelu: »Glej, to je pravi Izraelec (t. j. bojevnik božji), v katerem ni zvijače«. (Jan. 1, 47.)

Kmalu sem izvedel, da je bil gospod Luka rojen dne 27. sept. 1845. v Doblarju pri Ročinju, v majhni hišici, ki je imela le en prostor spodaj in en prostor zgoraj. Hišica pa ni bila njih last. Njegov oče je bil sodar, izdelovavec lesenih stiskalnic, čevljar, krojač in Bog ve še kaj, kakor je bilo pač v navadi v starih dobrih časih. Tudi gospod Luka je znal biti že od mladih dni »nekak«

krojač, kar se mu je podajalo še v poznih letih. Drugih šol razen domačih ljudskih ni imel. V otroški dobi ni nikdar nosil črevljev razen pri sv. birmi, ki jo je prejel v Kanalu. Do vojakov je služil pri nekem domačem hribovskem kmetu. V vojaškem stanu se je udeležil vojske v Italiji, v Dalmaciji in Bosni.

»Leta 1866., ko ste bili vi rojeni, sem jaz šel v vojsko po ulici, kjer je sedaj Slovensko sirotišče in kjer vi stanujete. Prenočili smo v hiši tik ob Soči« — tako mi je večkrat pripovedoval.

Ko se je vrnil od vojakov iz Bosne, ni več šel domov, ampak si je poiskal službo v Trstu v nekem hotelu, kjer je bil postrešček. Hkratu je vložil prošnjo, da bi dobil službo redarja, kar se mu je tudi posrečilo. V redarski službi je bil radi zvestobe odlikovan. Služil je, dokler se ni v službi ponesrečil in se ranil v nogo. To ga je spravilo v penzijo. V penziji pa ni ostal v Trstu, ampak se preselil v Gorico.

Sreča mu torej ni bila mila. Vse življenje njegovo je bilo trdo delo. To se mu je tudi poznalo na obrazu. Čeprav pa le preprost človek, je bil gospod Luka prav gosposke postave in ko si je nadel o cesarskih dneh črno obleko in rokavice, bi bil človek lahko mislil, da je kak avstrijski minister ali vsaj kak državni poslanec iz starih časov. Gospod Luka je bil ljubezniv a hkratu tudi resen mož. Oči je imel velike, čelo nekoliko široko in visoko, brado nekako cesar-

sko. Bil je poštenjak stare korenike. V prsih pa je imel zlato srce. Ko mi je pripovedoval o siromaštvu svoje mladosti, mi je bilo milo pri srcu, da ni tak mož bil rojen v boljših razmerah, da bi se bil lahko izšolal, a ko sem bolje premišljeval, sem spoznal, da za srečo in zadovoljnost ni merodajno ne uboštvo ne bogastvo, ne izobraženost ne preprostost, ampak le vdana požrtvovavnost za Boga in bližnjega, strah božji in ljubezen božja. Mnogi, ki so bolj izobraženi in bogatejši, se po zaslugah in po vplivu pa tudi po vrednosti in zadovoljnosti ne dajo niti od daleč meriti z gospodom Luko. Nič ni lepšega ko služiti s požrtvovavnostjo Bogu in bližnjemu pa bodi stan kakršen-koli in izobraženost kakršna-koli. In gospod Luka je bil požrtvovaven služabnik božji, kar je tudi cerkev pripoznala, ko ga je odlikovala: Pro Ecclesia et Pontifice! Koliko je dandanes izobražencev in bogatinov, katerih edino delo in veselje je: sprehod, krčma, kavarna, kajenje, kvartanje! Kaj nam vse to pomaga? Gospod Luka ni pohajal, ni posedal po krčmah in kavarnah, ni kvartal in ni kadil, kar je posebna sreča v naših mehkužnih in lenih časih. Živel je v višjih krogih božjih otrok, kjer se zahteva moška požrtvovavnost in samozatajevanje.

»Moji sprehodi so poti, ki jih moram hoditi po raznih opravkih« — tako mi je odgovoril in mi dal zgled, kako naj tudi jaz delam.

Kadar-koli sem ga kje ugledal, vselej je šel le po opravkih, kamor ga je gnala zvesta ljube-

zen do Boga ali do svojih ljudi ali do bližnjega. Potrpežljivo in vdano je nosil seboj svoje uboštvo in svoj križ.

Moja pokojna mamica mi je nekoč rekla o njem:

»Tisti vaš gospod Luka je prav povsod. Kar iz zemlje izraste. Komaj stopim iz tramvaja in denem nogo na tla, že me trka po ramenih: »Dober dan, gospa mama! Ste prišli, ste prišli? Komaj stopim v cerkev, že me potrka po ramenih: »Dober dan, gospa mama, dober dan! Ste prišli, ste prišli?«

Kadarkoli sem videl tega potrpežljivega in požrtvovavnega moža okrog hodečega po raznih opravkih, sem se spomnil besedi sv. evangelija:

»Ako hoče kdo za menoj iti, naj zataji sam sebe, naj vzame svoj križ in naj hodi za menoj«. (Mat. 16, 24).

»Kdor ne nosi svojega križa in ne hodi za menoj, ne more biti moj učenec«. (Luk. 14, 27).

»Resnično, resnično vam povem, ako pšenično zrno ne pade v zemljo in ne umrje, ostane samo, ako pa umrje, obrodi obilo sadu«. (Jan. 12, 24).

»Kdor hoče svoje življenje ohraniti, ga bo zgubil; kdor pa zgubi svoje življenje zavoljo mene, ga bo našel ... Kaj pomaga človeku, ako ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi? Ali kaj bo človek dal v zameno za svojo dušo« (Mat. 16, 25)?

»Ne spravljajte si zakladov na zemlji, kjer jih rija in molj konča in kjer jih tatje izkopljejo in ukradejo, temveč zbirajte si zaklade v nebesih, kjer jih ne konča ne rija ne molj in kjer jih tatje ne izkopljejo in ne ukradejo« (Mat. 6, 19).

»Nihče ne more dvema gospodoma služiti; ali bo namreč enega sovražil in drugega ljubil, ali se bo enega držal in enega zaničeval. Ne morete služiti Bogu in mamonu«. (Mat. 6, 24).

Te besede sv. evangelija so se lepo zrcalile na ponižnem in zvestem gospodu Luki. Za vsako delo je potrpežljivo prijel, vsak posel mu je bil dober. Kamor smo ga poslali, je šel. Živel je le Bogu in dobri stvari in ne sebi. Drugi iščejo veselja in uživanja tega sveta, gospod Luka ga je iskal v Bogu, v požrtvovavnosti in v zmagi dobre stvari. Kako vzvišeno je bilo njegovo življenje! Za delo in trud ni prašal nikdar nobenega plačila. Iz srca se je veselil vsakega narodnega napredka in vsake manifestacije v čast božjo. Pri vseh cerkvenih manifestacijah je bil gospod Luka vedno v prvih vrstah. Bil je agitator, ki je s svojimi agitacijami polnil cerkve in dvorane. To je bilo njegovo vzvišeno nadnaravno veselje. Vstajal je vsaki dan k prvi sv. maši pri sv. Ignaciju in prepeval iz srca: Sveto, sveto, sveto!

Ne uživanje in veseljačenje, ampak raba pozemeljskih dobrot v čast božjo, v lastno zveličanje in v prid bližnjemu daje še-le zmisel našemu življenju. Pozemeljskim dobrotam se moramo včasih tudi odpovedati, ako zahteva to ljube-

zen do Boga in do bližnjega. Požrtvovavno delo iz ljubezni božje je višek popolnosti. To naj bi pomislil naš leni in izprijeni svet, ki išče le pozemeljskih dobrot, s katerimi si pa ne more utešiti srca. Pri vsej obilnosti pozemeljskih dobrot se čutijo ljudje nesrečne in nezadovoljne in število samomorov se čedalje bolj množi.

»Tam bomo počivali v Bogu« — je govoril gospod Luka, ki je bil kljub vsemu siromaštvu, kljub vsem trdom in delom vedno vesel.

V odpovedih in žrtvah za Boga je naša prava in stalna sreča, kajti srečen more biti le kdor v resnici ljubi Boga in dela za njegovo čast, kar je vselej združeno z odpovedmi in žrtvami. Prvotni namen vseh stvari je sicer čast Božja. Pred grehom so vse stvari razen hudobnega duha tudi res nagibale človeka k Bogu, k časti in ljubezni božji. Prokletstvo, ki je vsled greha zadelo ljudi in stvari, je krivo, da nas stvari sedaj vlečejo proč od Boga, a gorje človeku, ki se jim vda. Od tod prikazen, da pozabljajo na Boga navadno ti, ki imajo polno pozemeljskih dobrot in ki te dobrrote slastno uživajo. Taki pravijo v svoji zaslepljenosti, da ne potrebujejo Boga. Zato je Kristus rekel, da je bogatim in sitim težko priti v nebeško kraljestvo. Bogastvo in obilnost dela navadno ljudi v verskem oziru tope in brezčutne, lene in nemarne. Ker pa ni v takem življenju pravega zmisla, so ti ljudje navadno nezadovoljni, nemirni, nesrečni in obupani. Zato mora človek skušati, da se oprostí teh posvetnosti,

da spozna pravi namen pozemeljskih dobrot in da začne sveto živeti za Boga, za svoje zveličanje in za blagor bližnjemu iz ljubezni božje. Ko bi bil človek popolen, bi nas kajpada pozemeljske dobrote ne mogle zavajati proč od Boga na stranske poti, a dokler te popolnosti in svetosti ne dosežemo, je vedno boljše, da hodimo na tem svetu kot tujci, ki nimajo lastnine ali ki nato lastnino ne vežejo srca.

Gospod Luka je taval neprestano okrog kot tujec in siromak. Eno je imel: zadovoljno in veselo srce! Imel je siromašno penzijo, s katero je s soprogo siromašno životaril, pa mu kljub temu ni ničesar manjkalo. Še od tega je dajal drugim. Za siromake pa je neprestano nabiral. Da bi zase kaj pridobil, mu še na misel ni prišlo. Ostal je siromak, siten le za druge! In gospod Luka je znal biti siten! To so mu nekateri posvetnjaki zamerili češ, da se to beračenje ne spodobi. Tako naziranje pa ni pravo! Beračenje za siromake se zdi nepodobno le njim, ki ne poznajo ponižnosti in samozatajevanja. Gospod Luka je bil ponižen in kdor svojo dušo poniža in zgubi zavoljo Jezusa, jo pridobi za večno življenje.

*

* *

»Naše življenje je mučeništvo in mora biti mučeništvo, ako si hočemo pridobiti nebesa« — mu rečem nekega dne, ko smo prišli s socialističnega shoda, kjer smo se pripravili s socialisti.

»Kaj pa!« — odgovori na kratko siromak. Tisti dan je bila nedelja in žal mu je bilo, da je zamudil vsled shoda sv. blagoslov. Pa je rekel:

»Tudi če bi bil šel stokrat k sv. blagoslovu, ne bi se bil tako utrudil«.

Drugi dan mi je rekel:

»Ta shod me je tako zdelal, da si nisem mogel do polnoči ugasiti žeje«.

»To je potrebno mučeništvo« — rečem.

»Kaj pa! Saj je tudi Jezus trpel na križu žejo in prelil za nas kri do zadnje kapljice. On terja tudi od nas, da kaj trpimo. Rekel je: Blagor žalostnim, blagor lačnim in žejnim, blagor njim, ki preganjanje trpe«.

»Da, vidite, to je prava pot v nebesa: mučeništvo. Po tej ozki in strmi poti moramo hoditi. Na uspeh ne smemo gledati. Uspeh je od Boga odvisen. Dovolj je, da storimo svojo dolžnost za čast božjo«.

»Kaj pa!« — je rekel gospod Luka, ki je bil prevdan Bogu in je iz celega srca želel le zmago dobre stvari.

»Verujte mi, da je le življenje za Boga, za Jezusa Kristusa in za blagor bližnjega vredno imena življenje. Le tako življenje dela človeka res srečnega in zadovoljnega. Ta sreča in ta zadovoljnost je plačilo, če moramo kaj trpeti za dobro stvar. In kaj bo še-le v nebesih, kjer se bo vsa žalost spremenila v veselje. Svet, ki išče v drugih rečeh veselja in zadovoljnosti, je ne-

umen. Zato pa le pogumno naprej! Nič za to, če so nas včeraj socialisti zasramovali«.

»Kaj pa!« — je odgovoril. »Saj je Bog z nami!«

*

* *

Gospod Luka je bil že iz domače hiše vaje trdemu delu, siromaštvu, pomanjkanju, lakoti in žeji, a imel je od svojih starišev živo vero v Boga, trdno upanje in ljubezen.

Prašal sem ga, ko mi je pripovedoval o vojskah, ki se jih je bil udeležil:

»Ali ste se kaj bali?«

»Kaj bi se bal, saj je človek povsod v rokah božjih!«

Tako je rekel gospod Luka, ki je bil v veri trden kot stoleten hrast na doblarskih planinah, ki je siromaštvo in gorje prenašal z veseljem vedno upajočega srca.

Postava g. Luke se v tem oziru dviga visoko nad vse sodobnike, ki iščejo povsod le sami sebe, ki se boje vsakega dela in truda in ki hočejo imeti za vsak korak plačilo. Njegovo življenje je s solzami in krvjo napisana pridiga, ki kliče našemu lenemu in sebičnemu svetu: Ne-verní, boječi, mehkužni, mrtvi obiskovavci gostiln, kavarn in kinematografov, brez upanja in ljubezni, brez vzorov, brez vsake koristi za cerkev in družbo, zganite se in dvignite se v novo življenje!

*

* *

Kakor ogenj nikoli ne miruje in ne neha prej, dokler vsega ne požge, tako ne miruje ogenj ljubezni, dokler vsega ne premaga in dokler ne doseže na koncu nebeške krone. Upamo za trdno, da je ljubezen božja pripeljala blago dušo gospoda Luke pred obličje božje, kjer še sedaj za nas prosi in nadleguje božje srce.

Ogenj božje ljubezni ga je gnal tudi k takim delom, ki bi jih ne hotel nihče opravljati. Ko je predragi g. dr. Josip snoval l. 1898. Krojaško zadrugo, je bil gospod Luka od jutra do večera na potu. Nabiral je deleže in agitiral. Hodil je takrat tudi po deželi in pridobival ljudi za to misel. Podjetje se je srečno začelo in prav dobro nadaljevalo.

Ko je stopil agitator Luka v hišo je rekel:

»V Gorici snujemo Krojaško zadrugo. Pristopite, ako vam drago, z enim deležem«.

»Kaj bo s tem?« — se je glasil odgovor.

»Pomagali bomo ljudstvu, da bo dobivalo pošteno blago za pošteno ceno«.

»Novo sleparstvo! Ne poslušaj sleparjev!« — se je oglasil kdo v hiši.

Gospod Luka je šel večkrat osramočen naprej, a ni odnehal. Bil je v službi predragega Dr. Josipa in to ga je veselilo. To je povsod poudarjal. O prilikah, ko so ga zaganjali iz hiše ali ga sramotili, je pač čutil, kako resnične so besede Zveličarjeve: »Ko si bil mlad, si se sam opasoval in si šel, kamor si hotel, ko se boš pa postaral, te bodo drugi opasali in boš moral iti,

kamor bodo drugi hoteli«. Ko so drugi hodili veselo po sprehodih, je gospod Luka taval okrog po željah in naročilih drugih v službi za dobro stvar. To so prava nova pota.

Sramotenja so ga bolela, da je večkrat prišel iskat tolažbe k nam, a odnehal ni. Potrpežljivi gospod Luka je bil tudi svojeglaven in trmast, kar ga je delalo nepremagljivega ob takih nastopih. V tem oziru je bil srečen značaj, da se je vse čudovito ujemalo v njegovem delovanju. Čeprav preprost mož brez posebnih šol, je spoznal, da je v potrpežljivem prenašanju križev in težav dragocenost našega življenja, da je to edina lepota naših dni. Vse drugo je prazno. To modrost je zajemal iz zvestega poslušanja božje besede, zlasti krščanskega nauka.

Kako lepo in vzvišeno je bilo njegovo življenje, ako je primerjamo življenju naših izobražencev, ki so v srednjih in višjih šolah izgubili vso vero v nadnaravnost, ki so se naučili živeti le za ta svet. Takj nimajo niti zmisla niti veselja, da bi skrbeli za večno zveličanje. Če hočemo te izobražence spraviti na pravo pot, jih moramo v resnici preroditi t. j. začeti jih znova izobraževati. Tako je vsa njih izobrazba pogrešena. Naše izobraženstvo je gluho za pravi nauk o življenju, ki se glasi: »Eno je potrebno... Ne skrbite za posvetne reči... Kdor hoče biti moj učenec, naj vzame svoj križ, naj sam sebe zataji in naj gre za menoj«. Ali se učijo te resnice po naših šolah? Vse, kar se po naših šolah uči, je le za ta svet,

je prevzetnost, uživanje, so veselice, zleti, športi itd. torej več ali manj sama ničemurnost, brez vrednosti za večnost, več ali manj nevredna neumrljive duše. Ali je to prava izobrazba naše mladine? Ali ni žalostno, da se idealnost, za katero je mladina najbolj dovzetna, skoraj popolnoma zanemarja?

V svoji preprostosti in potrpežljivosti je hodil gospod Luka najboljšo in najlepšo pot pozemeljskega življenja.

*

* *

Preselil se je bil iz Trsta v Gorico prav v oni dobi t. j. l. 1894., ko je začelo v Gorici in na Goriškem krščansko-socialno delo. Socialistični voditelji: Ulčekar, E. Kristan in dr. so prihajali tudi na Goriško in bilo je nujno potrebno, da se ustanovi za delavstvo, ki je ostalo zvesto krščanstvu, posebna organizacija. G. Dr. Fr. Knavs, tedaj kaplan v Št. Petru, je ustanovil l. 1898. »Slovensko katoliško delavsko društvo«. Na ustanovnem shodu pri »Zvezdi« v Gorici je bil dr. Josip izvoljen za predsednika, jaz za blagajnika, gospod Luka za odbornika. Začeli smo orati ledino. Gospod Luka je agitiral od moža do moža.

Kmalu potem smo ustanovili Žensko delavsko društvo Skalnica. Ustanovni shod je bil v otroškem vrtcu v ulici sv. Klare. Gospod Luka in njegova agilna soproga sta bila navzočna in sta nam izvrstno pomagala. Ona je bila izvoljena

za blagajničarko. Prva predsednica je bila gospica učiteljica Emerika Holzinger.

Obe društvi, moško in žensko, ste izvrstno prospevali. Društvo Skalnico smo že tudi po vojski obnovili.

»Ustanovili smo Slovensko-katoliško delavsko društvo. Pristopite tudi vi!« je nagovarjal gospod Luka Slovence v Gorici.

»Saj jaz nisem delavec« odgovori mu ta ali oni trgovec ali uradnik.

»Pa boste podpirali dobro stvar! Saj se plačuje malo!«

Tako je pridobival ude. Njegova soproga pa je od druge strani agitirala za žensko delavsko društvo, ki je bilo **prvo** slovensko žensko društvo v Gorici in kmalu tudi najmočnejše društvo na Goriškem. Štelo je pred vojsko do 600 društvenic. Tako smo zabranili širjenje socializma med slovenskim delavskim ljudstvom v Gorici in na deželi.

L. 1898. smo sklenili na delavskem shodu pri Katerini-ju, da ustanovimo Slovensko sirotišče v Gorici. »Soča« je pisala, da je tak sklep le pesek v oči, kajti za take reči je treba imeti stotisoče. Na shodu je gospod Luka nabral le kakih 11 K. »Soča« je o tem pisala: »Kaj bodo taki ustanavljali sirotišče, ki nimajo niti 10 K v žepu!« Uredništvo »Soče« se je takrat temeljito zmotilo, kakor priznavajo danes gospodje, ki so bili okoli »Soče« z veseljem, ker podpirajo še sami to sirotišče. Gospodje niso vedeli, kaki kre-

meniti značaji so bili tisti večer na shodu nav-
žočni, čeprav so bili siromaki: gospod Luka, Ja-
nez Orel, delavec v Narodni tiskarni, Mihael
Zimic, strojevodja v Narodni tiskarni in drugi.
Vsi ti trije so danes že pred obličjem božjim.
Ti siromaki so z menoj pokazali, da kjer je
volja, je tudi pot, kajti Vsemogočni je blizu in
pri Njem ni nemogoča nobena reč (Luk 1.) Vsi ti
siromaki so verovali v besede Kristusove: »Išči-
te najprej božjega kraljestva in njegove pravice
in vse drugo vam bo navrženo«.

Leta 1899. smo ustanovili zavarovalno druš-
tvo za govejo živino goriških slovenskih kmetov.
Gospod Luka je pri nabiranju članov veliko
pomagal.

Isto leto je blagopok. Dr. Anton Gregorčič
ustanovil Centralno posojilnico in prvi pred-
sednik je bil Dr. Josip.

L. 1903. je Dr. Gregorčič ustanovil Goriško
zvezo, ki se sedaj imenuje Zadružna zveza.
Predsedstvo je prevzel sam, po njegovem od-
stopu pa sem dobil to dediščino jaz. Prirejali smo
shode, da bi vzbudili zmisel za zadružno delova-
nje. Orali smo ledino.

L. 1908. smo ustanovili prevažno Zvezo
slovenskih kolonov. Začetna posvetovanja smo
imeli na stanovanju gospoda Luke.

Bilo je tekanja in agitiranja, da je bilo ve-
selje. Poleg vsega tega je gospod Luka sprejel
koncem 1. 1898. upravo Primorskega lista. Bil je

vesten in agilen upravnik Primorskega lista in potem Goriškega lista do begunstva.

Kakor je bil gospod Luka vesten v cesarski službi in ni hotel nikoli in za nobeno ceno zanemariti svojih stanovskih dolžnosti, prav tak je bil tudi, ko je stopil v brezplačno in prostovoljno službo dr. Josipa in tovarišev: neomajen ko skala, kamor si ga postavil ali poslal.

*

* *

Gospod Luka je pomagal že v Trstu kot cesarski redar tudi v pastirstvu. V marsikatero delavsko družino, v kateri je bila bolezen, se je priril, kamor se dušni pastir ni mogel pririti. Nabiral je mile darove za bolnike in pridobival srca za Boga. Ni bilo treba ko njemu priporočiti to ali ono manj dostopno siromašno družino in takoj je bil na delu. Pokristjanil je marsikatero družino in bil marsikateremu dušnemu pastirju pomočnik. Tako je delal tudi v Gorici.

»Ali nisi neumen, da se za te reči pehaš in mučiš? Živi v miru!« — mu je dejal marsikateri meščanski sebičnež.

Toda gospod Luka je živel v najboljšem miru in v najboljši zadovoljnosti, ki je pa sebični in neumni svet ne more razumeti. Čeprav preprost mož, je živel v krščanskih višinah, kjer so krščanski vzori, kjer je Bog, kjer je Zveličar. Kdor gleda iz teh višin na svet in na njegove dobrote, jih vidi v drugačni luči nego ta, ki tava po svetnih nižavah. Tak presoja svet in njegove

dobrote le po ljubezni, ki jo ima do Boga in vidi v njih le toliko vrednosti, kolikor mu pomagajo v službi za Boga in bližnjega. Bodisi dobro ali slabo, vse mu je enako, da je le v čast božjo in v zveličanje njemu in bližnjemu. Kdor je v teh višinah, se ne meni dosti za svet in za posvetne reči, bodisi da so dobrote ali slabote. Mari mu je le čast božja. Tak se dviga više in više v ljubezni božji in v vdanosti v voljo božjo.

*

* *

Slovensko sirotišče nam je delalo skrbi. Nabirali smo sicer vztrajno a po malem.

Ko sem 1. 1903. na praznik presv. Trojice prišel gospodu Luki naznaniti, da nam je mons. Abram daroval 2000 K z geslom: Vse v čast presv. Trojici, ki vse vzdržuje in ohranjuje, je rekla njegova soproga, ki mu je bila v agitaciji povsem enaka:

»Tako delajte, da! Vi na debelo, gospod Luka na drobno, pa bosta že spravila sirotišče po koncu«.

*

* *

Uprava Primorskega lista in Goriškega lista, razprodaja »Socialnega vprašanja«, ki ga je spisal g. Dr. Josip, razprodaja »Skalnice« in »Razglašenja Gospodovega«, agitacija za veselice v prid Slovenskemu sirotišču, agitacija za tombole v isti namen, agitacija za shode itd. je dajala nam in gospodu Luki ogromnega dela.

Gibal je od jutra do poznega večera, da mi je večkrat rekel:

»Kaj so bile vse moje prejšnje službe v Trstu nasproti delu, ki ga imam sedaj, ko sem v pokoju? Igrača je bilo vse skupaj!«

»Gospod Luka, naše življenje mora biti mučeniško, ker čaka nas le mučeniška krona«, — sem rekel večkrat.

»Kaj pa!« je mirno odgovoril siromak, ki je deloval le v čast božjo in v blagor bližnjemu in ki je čutil v tem svoje posebno veselje. Veselice in tolažbe tega sveta ga niso mikale, njegovo veselje je bilo v Bogu in v Križanem. Zato je bil vedno vesel in pogumen. Koga naj se človek boji, po čem naj žaluje, če je ob njegovi strani večna Dobrota. Dvakrat na dan je bil v cerkvi sv. Ignacija pred Jezusom, razpostavljenim v najsv. zakramentu in ga prisrčno klical na pomoč. In Jezus je bil ž njim in gospod Luka je imel v njem nepopisno veselje. V vseh neprilikah in v vseh trudih je bil Jezus ž njim, saj ga je prejemal v svoje srce skoraj vsaki dan. Vsaki dan mu je Jezus na srce govoril pogum in tolažbo in mu dajal nevidno moč. Zato je vse potrpežljivo prenašal in se loteval v potrpežljivosti vsakega dela, saj je Bogu vsako delo prijetno če je opravimo z Jezusom. To je velika modrost našega življenja in blagor človeka, kdor jo najde. Kdor jo najde, najde zaklad večnega življenja. Ta najvišja modrost je spoznanje, da je naša največja sreča v žrtvi za Boga in za bližnjega.

Le tisti, ki to po milosti božji spozna in je utrjen v dobrem, je za res srečen in zadovoljen že na tem svetu. To spoznanje in prepričanje je imel gospod Luka v sebi. Zato je bil Bog ž njim in ž njim je bilo vse neskončno veselje božje.

*

* *

Tudi on je imel svojo mladostno dobo. Zato je večkrat ponavljal:

»Naj bo za moje grehe!«

Kar ga je v mladosti veselilo, ga je sedaj žalostilo in križ, ki je mladosti zoprn, mu je bil sedaj vir popolnega veselja in popolne tolažbe. Kristus sam ga je podučeval, da je v neprestanem delu za čast božjo in za bližnjega naša največja sreča. Povsod, koder je hodil, je nosil seboj to veliko idejo: žrtev za Boga in za bližnjega. To je pot večnosti. Vsaki dan je imel novih žrtev in zaslug, ki jih je podajal Jezusu ko lepo dišeče cvetje.

*

* *

Ni ga bilo godu, ki bi ga bil kdo izmed Slovencev v Gorici obhajal, da bi gospod Luka ne bil šel tja ter priporočil ob tej veseli priliki to in ono. To je bila odlična poteza njegovega značaja, ki priča, kako se je njegovo srce vedno veselilo sreče drugih. Sam pa je svoj god praznoval v tihi skromnosti in bil nad vse zadovoljen s steklenico dobrega vipavca, ki sem mu ga jaz poslal za kosilo. Zahteval ni za svoje delo ne

hvaležnosti ne plačila, saj je služil Bogu in božji časti. Poseben pogum je kazal, ko so začele nevsječnosti in nasprotovanja. To je imel za gotovo znamenje, da je stvar dobra.

Pri svojih agitacijskih pohodih pa je nalezel tudi na take, ki so ga tako-le sprejeli:

»Lump in slepar, poberi se! Ta slepar bi rad imel denar, pa ga ne bo imel«.

Včasih se mu je posrečilo te razdražence potolažiti, včasih pa ne. Gospod Luka pa ni klonil. Pripovedoval je z bolestjo:

»Včeraj sem bil slepar«.

Kmalu pa so vsi spoznali, da je bil poštenjak in so ga še vabili v hišo, da bi popravili storjeno krivico.

Naj omenim tu, da ni bil gospod Luka nikoli prav trdnega zdravja. Njegova sestra je umrla za sušico in bati se je bilo, da se bo tudi medlega gospoda lotila ta hinavka. Prav večkrat je moral biti po par dni v postelji. Delo pa, ki ga je opravljal, je bilo naravnost ogromno, kakor se bodo čitatelji prepričali.

*

* *

Gospod Luka je bil značajan mož. Sukal se je sicer okolu »klerikalcev« in »liberalcev«, a vselej je bil ponižen in odkritosrčen za čast božjo in blagor bližnjemu. Pošiljal sem ga najraje k »brezvercem«, ker sem vedel, da bo vse dobro opravil. Spoštovali in ljubili so ga vsi.

»Vi ne veste, koliko kron mi je že ta vaš gospod Luka izpulil. Ko ga oddaleč zagledam, moram že naprej pripraviti odkupnino za vse vaše svete namene« — mi je rekel neki »liberalec«.

Kaj rad se je zatekal k pokojnemu mons. Dr. Josipu Gabrijevčiču.

»Tisti vaš Luka je skoraj vsaki dan pri meni, zdaj za Alojzijevišče, zdaj za Sirotišče, zdaj za Primorski list itd. Meni se zdi, da moram po trikrat in štirikrat na leto plačati naročnino za Primorski list. Od zdaj naprej si bom moral vse zapisovati« — mi de nekega dne preblagi mons. Dr. Gabrijevčič. Vedel sem pa, da si nič ne zapisuje in da vsled obilnih poslov vse pozabi. Ker smo bili prav takrat v stiskah za Primorski list, dem gospodu Luki naslednji dan:

»Pojdite k mons. Dr. Gabrijevčiču in naj vam da kako podporo za Primorski list«.

Gospod Luka si ni dal dvakrat reči. Takoj je skočil čez cesto, ker je mons. Dr. Gabrijevčič stanoval njemu nasproti.

»Monsignor, treba bo kaj podpreti »Primorski list«, ker slabo izhajamo« — de gospod Luka.

»Zdi se mi, moj mož, da me terjate prevečkrat. Prinesite mi pobotnico!«

G. Luka mu je prinesel pobotnico, pa preblagi mons. Gabrijevčič je moral v tistem letu še večkrat podpreti »Primorski list«.

*

* * *

»Gospod Luka, danes morate z menoj. Obiskati pojdeva bolnega delavca A. H. Poneseva tudi podporo«.

Tako sva šla skupaj na Grad.

»Tu je veliko siromaštva«, pravim jaz, »siromaštva telesnega in duhovnega. Kdo naj vsemu temu pomaga?«

»Počasi«, pravi on, »vsega ne moremo hkratu napraviti«.

Tako sva prišla k bolniku, ki je bil član delavskega društva in se je baje obotavljal sprejeti sv. zakramente. V sobi ste bili dve postelji. Na eni je ležal bolnik, ki je težko hropel. Ko sva stopila v sobo, se nama je bolnik prijazno nasmehnil, a njegova suha suha ženica je stopila iz kuhinje na vrata. V kuhinji je bila za sina še ena postelja. Stanovanje je bilo črno od dima in silno siromašno, kakor sploh na Gradu v Gorici.

»Kako je kaj pri vas?« vprašam po pozdravu.

»Žalostno, žalostno je pri nas« — reče ženica. »Mož ne zasluži nič. Bolezen se mu vedno hujša«.

»Kako je kaj, dragi Tone« — reče gospod Luka.

»Slabo« — de bolnik.

»Prinesel sem vam podporo delavskega društva, pa še nekaj po vrhu sem nabral za vas«.

»Hvala, hvala, gospod Luka, tisočkrat. Sedaj smo v veliki siromaščini« — de bolnik, kateremu je solza kanila po obrazu.

»Zaupanja v Boga ne smemo izgubiti. Zato pa morate sprejeti sv. zakramente. Če je volja božja, boste ozdravel«.

»Na sv. zakramente mislim že nekaj dni« — de bolnik.

»Tone, kar nič se ne obotavljajte. Jutri zjutraj pride gospod iz stolne cerkve. Kar pripravite se! Jaz ga pokličem«.

»Bom, gospod Luka, bom prav rad« — hrope bolnik.

Gospod Luka odda suhi ženici podporo delavskega društva in kar je bil nabral prej za take namene. Ženica se je srčno zahvaljevala. Videti je bilo, da nimajo prav nobenih sredstev. Ko smo podajali roke, je bolnik jokal.

*

* *

Prišedši na cesto reče gospod Luka:

»Tam dolj v bližnji hiši je nekdo, o katerem pravijo, da ima lep glas. Gospod župnik Kokošar bi ga rad pridobil za pevski zbor. Stopiva k njemu. Gotovo se je že vrnil z dela«.

Ko stopiva v hišo, je mati pripravljala večerjo.

»Dober večer, mamica! Ali je Franjo že prišel domov? — reče gospod Luka.

»Pravkar. Na dvorišču si umiva roke«.

Sedeva k borni mizi in čakava. Ko pride Franjo, reče gospod Luka:

»Danes menda nisem prišel zastonj. V četrtak vas gospod Kokošar pričakuje k vaji, da bomo imeli lepo petje pri sv. Ignaciju«.

Franjo se nasmeje prijazno in reče:

»Saj moram priti, drugače mi ne boste dali miru«.

»Vidite, tudi g. doktor tukaj vas prosi. Pridite tedaj ob 8. uri zvečer. To je lepo. Kaj ne da, mamica, da je lepo?»

»Lepo, ker je za čast božjo. Zakaj bi ne šel?»

»Franjo, na svidenje v soboto!«

*

* *

»Sedaj pa z menoj, gospod Luka. Tam doli je kmetija. Kmeta A. K. moramo pridobiti za Zavarovalnico goveje živine. Ta zavarovalnica bo zelo hvaležno delo, ker bo družila zapuščene slovenske kmete v Gorici. Po mojem mnenju je kakih 200 slovenskih kmetov«.

Šla sva, stopila na dvorišče, a se ustavila pri vratih, ker je močen pes bil na dvorišču. Pritekla je brž kmetica iz hiše. Od druge strani je prišel še kmet. Povedal sem, zakaj sva prišla. Kmetica je bila takoj z nama, le kmet se je nekoliko nezaupno obotavljal. Nazadnje je vendar le obljubil, da pride na ustanovno zborovanje na Ajševico.

*

* *

Sedaj sva šla mimo hiše nekega Slovenca, ki je odstopil od katoliške vere in postal luteran.

»Tu sem bil včeraj«, de gospod Luka in sem prosil, kakor ste mi bili naročili. To je trd oreh. Za Sirotišče je še rad dal, toda o drugih rečeh me kar ni hotel poslušati. Kako je to žalostno!«

»Gospod Luka, tu ne zadostujejo naše moči, tu treba molitve. Le Bog more pomagati. Ko greste k takim ljudem, morate celo pot moliti. Bog mora dati milost nam, da prav govorimo in njim, da se izpreobrnejo. Ako delamo z dobrim namenom in z molitvijo, bomo prav gotovo dobili milost«.

Utihnila sva in šla moleč mimo stanovanja.

Gospod Luka je obiskal odpadnika še večkrat.

Pozneje sem slišal, da je odpadnik začel obiskovati spet cerkev.

*

* *

Leta 1903. smo blagoslovili zastavo Slov. kat. delavskega društva. Ob tej priliki je Dr. Krek prišel iz Ljubljane, da bi govoril v cerkvi sv. Ignacija pred blagoslovom naše zastave in potem na shodu v Št. Petru. Gospod Luka je kakih štirinajst dni vabil po hišah in ulicah na veliko slovesnost. Vabil je tudi liberalce in socialiste, naj pridejo poslušat slavnega socialnega delavca Dr. Kreka.

»Kaj za to, če ste socialisti, saj smo vendarle vsi bratje in moramo vsi v ljubezni skupaj živeti« — tako je poudarjal gospod Luka.

In res je bil nalovil k tej slovesnosti tudi mnogo liberalcev in socialistov, ki so šli tudi na shod v Št. Peter. Slišali so v cerkvi in na shodu lepe besede Dr. Kreka in drugih. Nekateri so potem pristopili k Slov. kat. del. društvu.

»Vidite, gospod Luka, da niste zastonj molil po cestah in ulicah, koder ste misijonaril« mu dem.

»Pa tudi topot sem bil večkrat slepar in sakramenski hudič!«

»To je posebna milost« mu rečem v tolažbo.

»Večkrat sem našel vrata zaprta in sem pred vrati molil, večkrat sem po radovoljni pomoti stopil v kako drugo hišo, kakor da bi iskal tega ali onega, pa sem ob tej priliki opozoril tudi druge na slavnost in prišli so. Verujte mi, da je treba vsakemu na uho povedati, drugače ne vedo nič«.

Ob tej priliki je gospod Luka obiskal tudi prav siromašne družine in jim podaril marsikatero podporo.

»Mi smo socialisti in ne hodimo v cerkev« so odgovorili nekje.

»Pridite za premembo, boste slišali dobre govornike. V cerkev pa morate hoditi, čeprav ste socialisti, saj smo vsi sinovi enega nebeškega očeta in nismo živali«.

Ko je prihajal od takih misijonov domov, je večkrat vzdihnil: »Truden sem a vesel in zadovoljen, ker sem delal za Boga in za bližnjega«.

*

* *

Napočil je dan slovesnega blagoslova zastave Slov. kat. delavskega društva. Slovesnost je bila dobro pripravljena. Take udeležbe ni imela v Gorici še nobena slavnost. Toliko ljudstva ni še videla cerkev sv. Ignacija. Na koru je bil g. Kokošar s svojim pevskim zborom. Gospod Luka je bil v črnem fraku, kakor ob cesarskih slovesnostih. Zastavi sta kumovala gospa Pirjevec in svetnik Vodopivec. Prišli so liberalci, socialisti in klerikalci. Delo gospoda Luke je bilo obilo poplačano. Ponižno je pokleknil pri blagoslovu pred tabernakelj in se srčno zahvalil Jezusu, ki je dal toliko blagoslova.

Nastopil je g. Dr. Krek. Govoril je o upanju, ki ga ima delavstvo v boljšo bodočnost. Čim večje pa je upanje, tem bolj goreča je ljubezen do Boga in do dobre stvari. Če hočemo dvigniti delavske, ponižane sloje, jim moramo vliti upanja v boljšo bodočnost.

Seme je padalo na rodovitno zemljo.

Po blagoslovu je vzel v roke zastavo naš sotrudnik Ivan Orel, delavec v Narodni tiskarni. Ob strani sta mu bila gospod Luka in še en delavec. Zastavo so nesli skozi mesto v Št. Peter. Za njimi je šla vsa nepregledna množica slovenskega ljudstva. V Št. Petru je spet govoril Dr. Krek in za njim še drugi. Vse skupaj je bila velikanska manifestacija.

»Ali ste zadovoljni z uspehom, gospod Luka?« mu rečem proti večeru.

»Res, lepše ni moglo biti!«

Naj omenim, da smo leto pozneje na enak način in z enakim sijajem blagoslovili zastavo ženskega delavskega društva Skalnica. Kumovala sta gospa Žnideršič in gospod Pirjevec.

Vse to nas je prepričalo, kako uspešna je podrobna agitacija od moža do moža, kakor je dobro znal gospod Luka.

*

* *

Delo pa se je začelo množiti čedalje bolj zlasti od dneva, ko smo leta 1908 že toliko napredovali, da smo za Slovensko sirotišče kupili hišo in zemljišče. Prirejati smo začeli javne tombole in veselice. Da bi zagotovili vsaki prireditvi uspeh, je bilo treba za vsako reč podrobno agitirati. Gospodu Luki so pomagali Janez Orel, delavec v Narodni tiskarni, Mihael Zimic, strojevodja v Narodni tiskarni, Janez Lovišček — sami prostaki, a značajni možje. Pa tudi ženske so nam pomagale. Naj omenim gospici Marijo in Alojzijo Podgornik, gospo Nežo Dugar, Elo Abram poročeno Cepuder in dr.

Ko smo leta 1906. ustanovili na prigovarjanje g. Dr. Kreka Krščansko socialno zvezo, ki jej je naslednica sedanja Prosvetna zveza, je gospod Luka tudi tu pomagal, dokler ni vsled prežalostnega razkola odstopil.

*

* *

Njegovo življenje je bilo življenje neprestanih žrtev. Delal je in gibal neprestano za čast

božjo in v blagor bližnjemu. Vse pa je delal iz ljubezni božje. Zato je skušal po svojih močeh vsako delo opraviti **lepo, mirno in vzvišeno**, kakor se spodobi človeku, ki dela za čast božjo.

»Pelji na globoko morje!« — Gospod' Luka je ubogal in bil daleč proč od bregov sebičnosti in slavohlepnosti.

»Vrzite mreže na lov!« — Gospod' Luka je metal mreže na desno in levo. Nalovil je toliko ribic, da so se mreže trgale in da smo morali klicati druge na pomoč. To so pričale naše prireditve, procesije na Sv. goro itd. To podrobno delo je ustvarilo novo življenje mej preprostim ljudstvom v Gorici.

*

* *

»Treba bo napraviti korake, da dobi slovensko ljudstvo v goriških cerkvah krščanski nauk v materinščini« — mu dem nekega dne.

»Da, res, to bi bilo zelo potrebno«.

In gospod' Luka je nosil prošnjo, naslovljeno na goriški ordinariat, v podpis od hiše do hiše. Nabral je do 4000 podpisov. Tedanji nadškof in kardinal Dr. Jakob Missia je takoj na to odredil, da je treba poskrbeti za krščanski nauk v slovenščini. Kako je bilo to potrebno, je pričala polna cerkev vernikov pri sv. Ignaciju.

Na enak način smo dosegli tudi postne govore za slovensko ljudstvo v Gorici. Prvi, ki je v postu govoril pri sv. Ignaciju v slovenščini, je

bil dr. Josip. Takrat se je gospod Luka še posebno potrudil, da je napolnil cerkev do zadnjega kotička.

*

* *

»Povejte mi, gospod Luka, kako ste dobil tega moža za svojega prijatelja? Ali ne veste, kako je ta mož svoj čas živel?« — mu dem o neki priliki.

»Vem, vem! Prav zato sem ga obiskal«.

Gospod Luka se je posluževal vseh mogočih zvijač, da je le prišel v dotiko s takimi ljudmi.

»Prav tako!« — mu dem.

»Kaj pa! Ako se bomo teh ljudi ogibali, jih ne bomo nikoli poboljšali«.

»Ali ste mu dali tudi podporo?«

»Kaj pa! Saj je siromak in rekli ste mi, da je miloščina sama zase dobro krščansko delo in da ne smemo delati razlike, kakor jo delajo nekateri«.

»Prav tako! Ko damo siromaku, čeprav bi bil brezverec, storimo dobro krščansko delo in ne vemo, kje bo temu delu dala milost božja izhod. Miloščina ne sme biti le plačilo dobrim, **ampak pomoč siromakom.** Ta pomoč jih lahko pridobi za Boga. Grešniki so najbolj pomilovanja vredni in take je treba pridobivati s krivičnim mamonom. Tako je tudi Kristus z grešniki hodil in jim dobrote delil. Zahtevati za miloščino že vnaprej pobožnost in svetost, se pravi vklepati plug pred voli. Krščanska dobrodelnost

lahko marsikoga izpreobrne, a sama na sebi ni-
ma tega namena«.

Gospod Luka se je vztrajno držal tega pra-
vila, kakor je Kristus naročil: »Ljubite se med
seboj, kakor sem jaz vas ljubil«. To je prava pot,
če hočemo ljudi pridobivati za Kristusa.

Tisti mož se je izpreobrnil, je zahajal
vsako nedeljo v cerkev, je prejemal tudi sv. za-
kramente in je postal prijatelj gospoda Luke.

*

* *

Nekega dne sem našel na njegovem stano-
vanju zloglasno dekle, ki je hodila po slabih
poteh.

»Kaj pa to?«

»Moja soproga jo je sprejela za nekaj dni,
da si poišče službe. Naredila ji je lepo pridigo in
dekle je obljubila, da se bo poboljšala«.

In res! Dekle se je poboljšala.

*

* *

Na stanovanje so mu prihajali tudi otroci
delavskih in ubožnih družin. Včasih jih je izpra-
ševal krščanski nauk in jih podučeval.

»Gospod doktor, ta deček vpraša, ali je Bog
Oče tudi tako dober, ko njegov tata?« — de go-
spod Luka.

»In kaj ste mu odgovorili?«

»Da je Bog sama dobrota, da imamo vse od
njega, da mu je tudi dobrega tato dal Bog Oče«.

»Če je tako dober Bog Oče, bi ga rad videl.«
pravi deček.

»Saj ga boš videl v nebesih, če boš priden
in pokoren.«

Tako je podučeval smehljaje se. Deček je
moral še ponoviti Oče naš, Češčeno Marijo, se-
dem sv. zakramentov itd.

*

* *

Gospod Luka je bil birmanski boter dečku
neke siromašne družine. Kupil mu je obleko in
ga po svojih močeh dobro obdaroval. Nekega
dne je prišel žalosten k meni:

»Ali veste, kaj se mi je danes zgodilo?«

»Kaj?«

»Tisti deček, ki sem mu bil boter pri sv.
birmi, je lučal kamenje za menoj!«

»Nič za to, gospod Luka! Vi ste storili do-
bro delo pred Bogom in pred ljudmi. Za dobro
delo moramo tudi kaj trpěti, saj je Kristus trpel
in celo umrl na križu, da bi grešnike zveličal.«

»Kaj pa!« — je dejal gospod Luka, umolknil
in se zamislil. Pozabil je krivico in odpustil. Spo-
znal je, da moramo vedno za Kristusom hoditi
in svoj križ nositi. Kakor je pri vojaki govori-
l: Tukaj sem! prav tako je Kristus govori-
l: Tukaj sem! Pripravljen sem, delati za Te, kar
koli ukazeš!

Zgodila pa se mu je z otroci še druga nev-
šečnost. Dva dečka sta mu najbrže vzela 100 K.
Gospod Luka ju je osumil in izrekel potem še

par neprevidnih besedi. Njiju mati je tožila njega in soprogo. Gospod Luka je moral plačati zase in za soprogo denarno kazen ali pa v ječo tri dni. Po obsodbi je prišla mati k meni, kakor da bi se hotela opravičevati, toda jaz sem jo prav trdo prijel: »Ali niste vedeli prej, kje stanujem, da bi bil to stvar poravnal? Zakaj ste šli pred posvetnega sodnika? Kaj vam sedaj vse to koristi?«

Žena je spoznala svoj pogrešek. O koliko pravn in tožb bi bilo manj, ko bi se ljudje hoteli raji prijateljski poravnati! Take prijateljske poravnave imajo višjo in celo nadnaravno vrednost. Take poravnave so **božje** sodbe, veljavne in zaslužne pred Bogom! Kako žalostno je gledati naše ljudi po sodnijah, kjer iščejo pozemeljske pravice za ničvredne reči in žalitve. Koliko časa potratijo s tem, koliko skrbi in žalosti napravljajo in vendar je Bog, naš večni sodnik, tako blizu!

* *

* *

Gospod Luka je prišel v siromašno delavsko družino. Trije otroci so trepetali od mraza, ker je zima bila huda.

»Ali nimajo otroci zimske obleke?«

»Ne« — reče tiho deklica, ki je trepetala od mraza.

»Ali jih ne morete bolje obleči?« — vpraša mater.

»Kaj hočete, gospod; mož ne zasluži to zimo skoraž nič« — reče mati.

»Bom pa jaz pomagal!«

Takoj je začel nabirati za te otroke in jim dal napraviti toplo obleko. Mamica se mu je srčno zahvalila, mož je bil socialist, pa je potem pristopil k našemu delavskemu društvu.

Ob drugi priliki je dvema otrokoma pre-skrbel obleko za prvo sv. obhajilo ter ju sam peljal h krščanskemu nauku h gospodu župniku.

*

* *

Njegova pomoč v pastirstvu je bila včasih prav dragocena.

Na smrtni postelji je ležal delavec - socia-list, ki je bil gospoda župnika odgnal češ, da ga ne potrebuje in da naj gleda, da se spravi proč. Še tisti večer je bil gospod Luka pri njem. Nesel mu je borno podporo delavskega društva in mu obljubil, da bo zanj skrbel.

»Jaz sem socialist« — de bolnik.

»Kaj za to? Socialisti in nesocialisti mo-ramo umreti in pridemo pred večnega Sodnika. Zato se moramo pripraviti. Zakaj ste odgnal go-spoda župnika, ki vam je hotel le dobro?«

»Pa naj pride, no! Bil sem nevoljen radi bolečin«.

Bolnik je imel raka na jeziku. Gospod Luka je poklical gospoda župnika in poskrbel, da se je bedni človek lepo spravil z Bogom.

*

* *

»Nag sem bil in ste me oblekli!« Blagor mu, kdor more takim pomagati. Žena je bila na porodu, a v hiši niso imeli prav ničesar. Gospod Luka je pri slovenskih trgovcih izprosil potrebne obleke in potrebnega blaga za novorojenčka. Kako so se razveselili, ko so dobili blago!

Ko je gospod župnik krščeval bednega otroka, je oče ves ginjen ponavljal:

»Bog daj zdravje gospodu Luki! Dober gospod je, zlata duša, ki skuša vsem pomagati.«

*

* *

Bolni delavec F. V. je imel hudo ženo.

»Take ženske nisem še nikoli videl« — je dejal večkrat gospod Luka.

Vsakikrat, ko je prišel tolažit siromašnega moža, je vpila:

»Bolje je, da ne hodite. Vas prav nič ne potrebujem. Jaz sem gospodinja. Brez mene se ne bo nič zgodilo. Moje je vse, kar je v hiši. Le govorita, kar hočeta!«

Ko je bil siromak F. V. že umrl, se je priklatila tudi v delavsko sobo in je začela mene tako-le obkladati:

»Kakšno je to gospodarstvo! Moj mož je vedno plačeval mesečnino, sedaj pa ni od nikoder nič. Ali je to prav, da ne plačate pogreba? Gorje ubogi vdovi! Zlodej naj vzame vas in vaše društvo! Pojdem k policiji, pojdem h glavarju in če je treba tudi k cesarju — nič se ne bojim. Kaj je tako društvo duhovsko? Ne! Hudičevo društvo je!«

»Potolažite se nekoliko« — ji dem.

»Nič! Hudičevo društvo je to. Ali se tako dela z nedolžnimi otročiči, ki jih je rajnki tako ljubil?«

»Potolažite se in dovolite mi, da vam razložim!«

»Nič! Na vesti vam pustim! Bog bo plačal!«

Sedaj je začela na glas jokati in še dostavila:

»Še danes bom počakala, potem pa nič več. To je hudičevo društvo! Z Bogom!«

In odšla je.

»Vidite tako je delala z možem vsaki dan« — de gospod Luka.

»Kaj pa je rekel mož?« vprašam.

»Nič, saj ni mogel niti besedice izpregovoriti, ker ni bilo mogoče priti na vrsto.

»In pojedete še k njej?«

»Kaj pa! Saj ne ve, kaj govori. Otroci so pa dobri in potrebni podpore.«

In gospod Luka je potrpežljivo podpiral nedolžne otroke, kakor ga je bil rajnki F. V. naprosil.

*

* *

Odbornik Slov. kat. delavskega društva M. B. je bil jetičen. Živel je z družino v največjem siromaštvu. Ko sva ga obiskala, je bilo vse v neredu, vse v prahu in blatu. Smrad v sobi je bil neznosen. Mož je ležal v kotu na umazani postelji, otroci, skoraj nagi in umazani so se igrali po podu. Stara mati — žena je že par let prej umrla — je čepela pri peči.

»Ali nimate nikogar, ki bi vam kaj pospravil?« — dem bolniku.

»Nikogar! Jaz ne morem, stara mama pa tudi komaj živi«.

»Gospod Luka, tu treba poskrbeti pred vsem, da se stanovanje pospravi in počisti«.

»Bomo« — de gospod Luka. »Naročil bom neki ženski, da bo prišla vse posnažiti«.

Popoludne je gospod Luka vse lepo poskrbel. Stanovanje se je počedilo in bolnik je sprejel sv. popotnico.

Ko sva prišla drugi dan k bolniku, je jokal od veselja in prosil gospoda Luka, naj ga ne zapusti. Gospodu župniku je rekel:

»Gospod Luka je moj angel varuh«.

*

* *

Ko sem ga včasih posvaril, da ne sme po blatu in dežju cepljati okrog, je rekel, da je po blatu mehko in lahko hoditi. Našel si ga v vseh vremenih na ulici. Še dan pred smrtjo je bil v velikem dežju brez dežnika na ulici. Bila pa je njegova zadnja pot...

Huda preizkušnja.

»Kdor ne vzame svojega križa in ne hodi za menoj, ni mene vreden«.

Mat. 10, 38.

Toda gospoda Luko in nas vse je zadela tudi trda preizkušnja. Lepo je delovati od jutra do večera za Boga, za Zveličarja in v blagor narodu, dokler ne vstanejo nevihte, dokler ne nastanejo polomi in zdražbe, ki vzamejo lahko človeku veš pogum in vse veselje, ako ni prav utrjen v sv. čednostih. In gospod Luka ni bil svetnik! Znal se je tudi jeziti in kazati trmasto glavo, da je bilo kaj! To nam je vsem lastno, ker ne pomislimo, da je božja vsemogočna roka blizu in da Bog ne terja več od nas ko to, kar premoremo. Drugo naredi sam. Kako težko se nam zdi včasih sleči svojo voljo in živeti le za večne vzore!

Ker nas hoče Bog oprostiti vse sebičnosti, nam pošilja polome, ki hkrati pokažejo dvoje, namreč da nismo še popolni in da je vse, kar smo do sedaj poštevali in ljubili, prazno. Te katastrofe nam pokažejo v pravi luči, da so vse posvetne dobrate nevredne naše ljubezni in da jedini Bog vreden naših žrtev in trudov.

»Gospod Luka, povejte, kdo je odrešil svet? Ali morda kralji in cesarji? Ali ga ni odrešil **križani** Kristus? In dandanes kdo nadaljuje to delo? Ali ne tisti, ki se res žrtvuje za čast božjo in za bližnjega kakor Kristus na križu?»

»Kaj pa!« je rekel gospod Luka, »izkušnja nas uči, da se mora človek žrtvovati, če hoče kaj dobrega doseči«.

»Tedad si moramo želeti le žrtev in te z vdanostjo v voljo božjo sprejemati. Videli boste, da bodo prišle na nas tudi katastrofe. V duhu jih že gledam in prvega bomo izgubili Dr. Josipa!«

»Res, tudi jaz se tega bojim, ker nam vidno hira«.

Naj omenim, da je dr. Josip gospoda Luko zelo čislal in da je bil gospod Luka ves navezan nanj. Bila sta sorodni duši. Vsaki dan je prišel gospod Luka k njemu in sprejel od njega naročila za razne poti. Takrat je začelo na Goriškem katoliško delovanje na časninarskem, gospodarskem, socialnem, društvenem in dobrodelnem polju.

Gospod Luka je pridno agitiral za delavsko društvo, za Skalnico, za Alojzijevišče, za Krojaško zadrugo, za Centralno posojilnico, za Slovensko sirotišče, za krščanski nauk v materinščini, za postne pridige itd. Večkrat je slišal: »Pojdi pohajač (ali lump!) po svoji poti!« To je bila zanj posebna milost. Dovolj mu je bilo, da je naredil svojo dolžnost. Tudi Kristusa so zmerjali, mu pljuvali v obraz, ga tepli in ga celo

na križ pribili. Tako nam je Kristus pokazal pot. Nič ne de, kakšen je trenutni uspeh, vse je odvisno od namena in ljubezni. In gospod Luka je bil poln božje ljubezni. Zato ni izgubil poguma, kajti ljubezen vse premore.

Tudi mi smo včasih to blago dušo preostro prejemali in celo za kak pogrešek, ki ga je storil v preprostosti in z najboljšim namenom. Naj mu Bog v nebesih obilo poplača to našo ostrost, ki jo je prenašal kot najponižnejši sluga! Kolikokrat sem ga nalašč iskal, da sem svojo ostrost in naglost proti njemu na kak način popravil! On pa je to mirno prenašal. Za človeške tolažbe se ni dosti menil«.

Gospod Luka je priznaval, da ima svoje slabosti, kakor jih ima vsak človek. Prav te slabosti pa je treba smatrati, kakor sem na njem spoznal, za nekako dobroto. Te slabosti nas delajo namreč pred ljudmi zoprne, nadležne in neprijetne. Zato pa imamo radi njih marsikaterega nasprotnika in dobivamo marsikatero nevšečnost in sramoto, kar je dobro za nas, ker nas to ohranjuje v ponižnosti. Slabosti, ki jih imamo vsak svoje, so po božji previdnosti nam v srečo in blagoslov, da se ne prevzamemo. Ko se je gospodu Luki kaj takega očitalo, je bil ko gluha. Prav to ga je delalo Bogu ljubega, kajti nič nas križanemu Jezusu ne dela bolj enake, ko če po nedolžnem trpimo **in molčimo**.

Toda mej tem vsestranskim in velikim delom se je z velikimi koraki bližala huda preiz-

kušnja zanj in za vse nas. Bolezen Dr. Josipa se je naglo hujšala. Podlegel je zavrtni boleznimalariji dne 5. okt. 1902. Gospod Luka je bil srčno zadet. Hodil je okrog ko brez glave.

A prišel je kmalu za tem drug udarec. Glas se je začel širiti: Krojaška zadruga se maje! Gospod Luka, ki je hodil v službi Dr. Josipa po mestu in po deželi ter nabiral deleže — bo veljal za sleparja!! Koliko smo takrat trpeli! In to vsled brezvestnosti nekaterih pri Krojaški zadrugi! Krojaška zadruga je bila namreč tudi takrat močno aktivna.

»Vsi mi porečejo po pravici, da sem slepar. Pomislite, da sem deleže nabiral tudi mej siromašnimi delavci. In ti naj sedaj izgube svoj denar? To se ne sme nikdar zgoditi!«

Tako je tožil gospod Luka. Po par mesecih sem ga potolažil:

»Le mirni bodite, kajti deleži Krojaške zadruge so rešeni.«

Takrat se mu je odvalil velik kamen od srca. Pomnožil je svoje molitve in svoje poti.

Pa prišlo je še hujše: Katoliška stranka se je razcepila in proti »Primorskemu listu« so ustanovili »Novi čas«.

To pa ni bilo še dovolj. Ko sem bil jaz že davno odložil uredništvo »Primorskega lista«, je novo uredništvo ob času deželno-zborskih volitev objavilo par stavkov, ki so dali Prevzvišenemu knezu-nadškofu povod, da je »Primorski

list« prepovedal. Č. duhovščina je v cerkvi brala prepoved »Primorskega lista«, kateremu je bil gospod Luka upravnik.

»To je naš križ, gospod Luka, in nositi ga moramo«.

»Kaj pa!« je rekel siromak.

Vsled tega pa sta »Primorski list« in »Gorica« prenehala in začel je v februarju l. 1914. izhajati »Goriški list«,

Tiste dni je bil gospod Luka dvakrat na dan pri meni. Iskal je tolažbe. Dela smo imeli z organizacijami dovolj a poleg tega hude preizkušnje. Vendar je šlo vse mimo in bodočnost nam je prinesla marsikatero tolažbo. Naše zgode in nezgode kažejo, da mora imeti vsaki človek, čeprav bi imel najbolj plemenite namene, svoj Getsemani in svojo Kalvarijo.

Ta Kalvarija je imela za nas vse prav dobre posledice. Spoznali smo, da je trpljenje posebna milost božja, ki nas čuva lahkomišljenosti v boju z nasprotniki za dobro stvar. To je bila mrzla voda na razgrete in domišljave glave. Kdor ni šel še skozi ogenj takih preizkušenj in ni še okusil trpljenja t. j. kdor ni šel še s Kristusom na Kalvarijo, ni še dozorel in ni še povsem koristen cerkvi in narodu.

»Gospod Luka, bodimo pogumni in veseli v preizkušnjah in v trpljenju. To je še-le znamenje, da smo na Kristusovi poti. Takih delavcev rabi Kristus. On ne rabi visokih oseb in slav-

nih mož, ne rabi gospodov in bogatinov, ampak delavcev, ki so v trpljenju in v preizkušnjah pogumni. Taki koristijo cerkvi in narodu, zlasti siromakom in sirotam, ki so bratje Kristusovi«.

»Kaj pa!« je rekel siromak, ki ni iskal sebe, ampak le čast božjo in blaginjo bližnjega.

Nova zapoved.

»Novo zapoved vam dam,
da se med seboj ljubite, ka-
kor sem jaz vas ljubil«.

Jan. 13, 34.

Gospod Luka je bil že po naravi usmiljenega in dobrotnega srca do bližnjega. Ta poteza njegovega značaja se je čedalje bolj očitno kazala in je v njem podžigala tudi ljubezen do Boga. V njem se je očitno kazalo, da je ljubezen le ena. »Mi vemo, da smo preneseni iz teme k luči, ker ljubimo brate« — pravi sv. Janez, evangelist. Ljubezen do bližnjega nas dviga k Bogu in nas dela njemu podobne, na drugi strani pa nas ljubezen do Boga sili in naganja, da pomagamo siromakom, ker je v njih skrit sam Bog: Kar ste enemu teh mojih najmanjših bratov storili, ste meni storili. V siromakih je sam Kristus: »Lačen sem bil in ste mi dali jesti (Mat. 25)!«

G. Luka je gledal v siromakih in sirotah samega Zveličarja, zato je bila njegova ljubezen neskončno lepa. Storil je gotovo sam več, nego stori drugod cela Vincencijeva družba. Duhovščini je bil brezmejno vdan in storil bi bil zanj vse. Naj vedo to prečastiti in naj se ga spominjajo pred altarjem.

Ljubezen do Boga ga je delala pogumnega in nepremagljivega. Gledal je le na potrebe in **ne na sredstva**. Večkrat sem mu dejal:

»Nimamo sredstev!«

»Bomo že dobili« — je odgovoril in je kmalu res dobil potrebnih sredstev.

Ko smo otvorili Slovensko sirotišče, je gospod Luka takoj preskrbel svečnike, ciborij in obešalo za večno luč itd., gospica Ana Dovgan učiteljica v Gorici, pa je bila naprošena, naj bi nam kupila kelih za sv. maše. Gospod Luka je bil torej v tem oziru velik in sijajen gospod, ki mu ga mej največjimi bogatini ni para. Še danes dežujejo sirotišču prispevki, ki jih je bil že gospod Luka izprosil. Slovenski trgovci in drugi v Gorici bi znali povedati, koliko blaga jim je gospod Luka odnesel za božičnice, tombole, veselice, za siromašne družine itd. Vemo sicer, da so nekateri »miroljubni« gospodje tožili, da jim hodi vedno na vrata, toda ti gospodje bi morali pomisliti, kako težko je hoditi drugim na vrata. Za to treba junaškega duha in požrtvovavnosti. Na drugi strani pa ni na svetu nič lažjega ko zavrtni berača s prijazno besedo. Za to ni potrebna nobena požrtvovavnost. In če bi se mi berači v tem tudi kaj pregrešili, naj se pomisli, da je vse za siromake. Sv. Frančišek Asiški, sv. Vincencij Depaul, don Bosco in drugi so bili še vse bolj nadležni.

*

* * *

Gospod Luka nam je dal v tem . oziru lep zgled. Ko je šlo za pomoč v stiski ali za kako drugo dobro delo v čast božjo, ni poznala njegova ljubezen nobenih zadržkov in nobenega strahu glede stroškov. Na vse je odgovarjal:

»Bomo že dobili toliko! Ne bojte se!«

Gospod Luka je hodil po **novih potih**, kakor smo v naših društvih vedno učili. Z duhovno dobrodelnostjo je družil vedno tudi telesno dobrodelnost. Bolniki in siromaki so se ga veselili, ker jim ni prinašal le lepih besedi in opominov, ampak tudi krepila in pomoči v lakoti in bedi. Vedel je, da moramo siromaku olajšati najprej pozemeljsko gorje, če hočemo pridobiti njegovo srce in njegovo dušo. Najprej mora posijati na človeka materialno solnce, potem še-le posije nebeško solnce milosti božje. To pot nam je Kristus pokazal in pokazali so nam jo apostoli. Kdor hoče koga izpreobrniti, naj se mu ne bliža z ostrostjo in naj tudi stroge krščanske resnice obda s preprostostjo, dobrosrčnostjo in dobrodelnostjo. Mi moramo ljudi in zlasti nasprotnike razsvitljevati in greti ko solnce. V vse delovanje moramo vdihniti ljubezen, drugače se bomo le pričkali in oznanjevali neizprosnost, a pridobili ne bomo nikogar. Sv. Dominik, ki je bil poslan v boj proti tedanjim »brezvercem« Albigenzom in Waldenzom, je dejal: »K tem otrokom napa in nasprotnikom resnice moramo iti z molitvijo, s ponižnostjo in uboštvom, ako jih hočemo pridobiti«.

»Zavoljo vas, gospod Luka, bom prišel, zavoljo vas bom storil« — tako se je končala skoraj vsaka njegova misija.

*

* *

Tam nekje blizu Kornja je stanoval zani-karen delavec, ki ni že dolgo let prejel sv. zakra-mentov.

»Zakaj ne greste kdaj k sv. spovedi in ne začnete pametnega življenja« — ga nagovarja gospod Luka.

»Saj bi šel, pa nimam obuvala!«

Zbrali smo potrebno svoto in mu dali za o-buvalo. Drugi dan ga je gospod Luka pričakoval v cerkev, toda delavca ni bilo. Šel je k njemu na stanovanje, kjer ga je našel pijanega in pojo-čega:

»Ne grem domov, ne grem domov,
mi lun'ca sveti prav lepo«.

»Zakaj niste prišel v cerkev, kakor sva se domenila?«

Delavec se vrže na posteljo in zagode:

»Pojdem v nedeljo!«

In res je v nedeljo izpolnil svojo dolžnost.

Marsikdo je sicer gospodu Luki govoril, da je nespameten, da se toliko trudi za druge, a mnogi so ga občudovali. Govorili so: Od kod ima toliko poguma in moči, da nosi tako ogromno breme in opravlja toliko del?

Moč ljubezni.

Kdor ostane v meni in jaz
v njem, rodi veliko sadu.

Jan. 15, 5.

Ko bi imeli le par takih gospodov, kakršen je bil gospod Luka, pa bi bila Katoliška akcija in Dobrodelna zveza na dobrih nogah. Eden takih je za desettisoč drugih, ki nimajo zmislja za krščansko življenje.

V čem je bila njegova čudežna moč? V tem, da je bil Bog ž njim in on z Bogom. Bog pa je vsemogočen in vsemogočne so zmožnosti človekove, ki so združene z Bogom. Bog nam daje neizmernih moči za dobro. Da bi jih le hoteli rabiti! Toda večina ljudi jih noče rabiti, ker so sebični in niso z Bogom združeni, ker nimajo ljubezni božje. Le ljubezen božja nas druži z Bogom, nam budi speče zmožnosti in nam daje čudežne moči. Le na ta način si moremo razlagati čudežno, nadčloveško delovanje katoliških mož, zlasti svetnikov in svetnic božjih. Bog je, ki deluje v nas in izvršuje po naših šibkih zmožnostih dobra dela in daje dobre uspehe. Pogoj za to je, da se naše srce, naša volja popolnoma vda v voljo božjo, da se ž njo združi in stopi. Na ta način postane ena volja. To je skrivnost, ki daje

našim dobrim delom, ki iz te volje izvirajo, nadnaravno, božjo vrednost in čudežne uspehe... Glavna reč je, da je naša volja združena in popolnoma stopljena z božjo voljo. Nikar ne mislimo, da nas Bog potrebuje, da potrebuje našega dela in naših uslug. Mi pozabljam, da ne moremo brez Boga prav nič dobrega, še manj nadnaravnega storiti. Od tod vse naše brezuspešno pehanje in ubivanje z društvi, zborovanji, tečaji, reklamami, agitacijami, s katerimi hočemo človeštvo preroditi. Uspehov pa t. j. trajnih uspehov imam bore malo, ker pozabljam na eno, ki je potrebno... Vse naše delo je koncem koncev žal le sebičnost, združena s krivo vero, kakor da bi mi grešnike spreobračali in ne Bog. Pred vsem moramo torej gledati na svetost, drugo pride samo po sebi.

Vprašal je nekdo sv. Petra Alkantarskega:

»Kaj je storiti, da dvignemo deželo iz blata nečednosti in nevere?«

»To je prav lahko« — de svetnik. »Postaniva oba, jaz in vi, svetnika!«

Človek dela dobro in ima dobre in trajne uspehe le po meri, s katero ljubi Boga in je vdan v voljo božjo, bodisi pa da je ta človek duhovnik, učitelj, minister ali pometlač. To so duše, ki ne iščejo sebe, ampak le čast božjo in srečo svojega bližnjega, ki goriijo v ljubezni ko ogenj v kadijnici, iz katere se dviga Bogu prijeten duh. V svoji ljubezni in potrpežljivosti nadaljujejo trpljenje Kristusovo v zveličanje celega sveta.

Tak je bil v svoji preprostosti in ponižnosti gospod Luka. Bil je mož ljubezni in požrtvovalnosti.

*

* *

Kristus je rekel: Zrno mora v zemlji umreti, da obrodi sad. Človek, ki hoče kaj koristiti, mora umreti temu svetu in živeti le za Boga.

Tako je gospod Luka z vsakdanjimi žrtvami umiral temu svetu ...

Soproga ga je karala:

»Ti se preveč trudiš, ljuba duša!«

»Počivalj bomo tam. Tu ne smemo izgubljati časa, ker je kratek, zelo kratek. Tudi Zveličar ni počival ko enkrat pri Jakobovem vodnjaku. Ali ni prav, da mi z njim delamo in trpimo in duše pridobivamo? ...

*

* *

Gospod Luka je imel mnogo preizkušenj tudi v zasebnem življenju, kar ga je popolnoma odtrgalo od tega sveta, da je živel le Bogu, da je delal le iz ljubezni do Boga in da je bilo vse njegovo delo neprestana molitev. Naj omenim le, da je njegova soproga bila dvajset let na postelji. Revmatizem jo je polagoma popolnoma sključil in pohabil. Nato je prišla še svetovna vojska, ki je divjala nad Gorico in ki je gospoda Luko pregnala v Stično na Dolenjsko, dočim je soproga ostala ves čas bojnega groma v Gorici. Gospod Luka je pribežal k meni v Stično in se

naselil začasno tam, dokler ni o tem izvedel p. n. Dr. Josip Dermastia, ki ga je k sebi poklical v Ljubljano. Tam je pomagal pri upravi »Slovenca« in drugih listov. Oslabel pa je v tem času močno.

Zadnja leta.

Gospod Luka se je vrnil v domačijo okolu novega leta 1918. Takoj mi je pisal, naj se vrnem še jaz, da mi hoče vse najpotrebnejše nabaviti, ker mi je vojska odnesla prav vse do zadnje stvarce. Vrnil sem se dne 9. febr. 1918. Gospod Luka me je čakal na južni postaji in poskrbel vse za prevoz v mesto.

Začeli smo polagoma spet delovati. Vračanje beguncev nam je dajalo mnogo skrbi, a spoznal sem, da gre njegova žrtev v zadnjih plamenih goreče ljubezni h koncu... Človek je ustvarjen, da Boga spoznava, ga ljubi in mu služi. Ko doseže najvišjo stopnjo ljubezni in službe božje, je njegovo delo končano. Njegovo življenje je dovršeno in nima več namena. Bog ga pokliče k sebi, da mu odkaže zaslužen plačilo. To je skrivnost božje previdnosti. Večkrat se čudimo, zakaj Bog odpokliče tega ali onega, ko bi lahko še veliko dobrega storil, a ne pomislimo, da Bog nikogar ne potrebuje. Ko človek doseže svoj namen, ga Bog odpokliče. Večkrat se to zgodi kar nenadoma.

Tako je bilo z gospodom Luko. Slutil sem, da so dnevi njegove požrtvovavnosti šteti, toda da bo tako naglo odšel, ni bilo mogoče misliti. Bil je skoraj vsaki dan pri sv. obhajilu.

Delo njegovega življenja je bilo po božjih načrtih dovršeno. Nam se je sicer zdelo, da bi bilo dobro, ko bi ostal še mej nami, a mi smo le otroci in mislimo po otroško. Bog sodi vse drugače.

Dne 9. okt. 1919. predpoludne me ni bilo doma. Ko se opoludne vrnem, izvem, da je gospod Luka umrl in da je zapuščena soproga poslala pome.

Kaj se je pa zgodilo? si mislim. Saj ni bil bolan!

Takoj se odpravim na njegovo stanovanje. Ko pridem tja, najdem res siromaka že mrtvega. Solza se mu je bliščala v očesu.

»Kaj se je zgodilo?« — vprašam.

»Včeraj je bil še pri sv. obhajilu v cerkvi sv. Ignacija. Popoludne je šel za soprogo po zdravilo v lekarno. Ko se je vračal, ga je zalotila velika ploha. Siromak je naglo tekkel in se tako zasopihal, da se doma ni mogel več oddahnuti. Začel je težko sopsti in je po kratkem času izdihnil svojo blago dušo, čeprav nismo tega prav nič slutili«.

Tako so mi povedali. Bog ga je odpoklical, ko je dosegel namen svojega pozemeljskega življenja. Plamen njegove ljubezni je dosegel višek, žrtev je bila dovršena.

*

* *

»Tu je njegova oporoča« — de bolna soproga.

Ko berem njegovo poslednje pismo, se mi solze uderejo po licih. V oporoki je siromak zapustil od svojih skromnih prihrankov 800 K Slovenskemu sirotišču. Razume se, da sirotišče ni moglo sprejeti te svote, ker je njegova družina sama bila sirotišče. Slovensko sirotišče je prejelo dovolj njegovih žrtev in trudov in se je zadovoljilo z njegovo dobro voljo in ljubeznijo.

Vest o njegovi nagli smrti je z žalostjo napolnila vse, ki so ga poznali, zlasti siromake, ki so pa v velikem številu bili še v begunstvu.

Njegovi telesni ostanki počivajo na novem goriškem pokopališču. Njegova duša pa je pri Bogu-Zveličarju, katerega je nad vse ljubil in kateremu je zvesto služil.

Translatus est, ne videret mortem. (Heb. 11, 5) — odvzet je bil, da bi ne videl smrti...

